

Helsingin kaupungin pelastuslaitos

Toimintakertomus 2018

Sisällysluettelo

SISÄLLYSLUETTELO	2
PELASTUSKOMENTAJAN KATSAUS	3
HELSINGIN KAUPUNGIN PELASTUSLAITOS – TURVALLISUUTTA ENNALT JA APUA JUURI SILLOIN KUN TARVITAAN ...	5
PERUSTEHTÄVÄ.....	5
ARVOT	5
VISIO.....	5
STRATEGIA.....	6
ORGANISAATIO.....	6
PELASTUSLAUTAKUNTA VUONNA 2018	7
AVAINTIETOJA VUODELTA 2018	8
HENKILÖSTÖ.....	8
TALOUS.....	10
TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMINEN	11
SITOVAT TOIMINNALLISET TAVOITTEET	11
MUUT TOIMINNALLISET TAVOITTEET	11
TUTKIMUSTOIMINTA	13
VALVONTATYÖ SEKÄ TURVALLISUUSVIESTINTÄ JA -KOULUTUS	14
ASUINTALOJEN VALVONTA	18
PELASTUSTOIMINTA	20
ENSIHOITO	22
VARAUTUMINEN	24
OSAAMISENHALLINTA	25
VIESTINTÄ	27
TEKNISET TOIMINNOT	28
YMPÄRISTÖNSUOJELU	30
TILASTOLIITTEET	

Pelastuskomentajan katsaus

Kulunut vuosi on ollut osaltamme pelastustoimen aktiivista kehittämistä. Olemme osallistuneet sote- ja maakuntauudistuksen valmisteluun, pelastustoimen kansalliseen kehittämishankkeeseen, alueellisen toiminnan yhdenmukaistamiseen Uudellamaalla ja samalla uudistaneet omaa organisaatiomme. Eri tasoilla tapahtuvalla samanaikaisella kehittämisellä on synergiansa, mutta se aiheuttaa myös henkilöstöllemme lisätyötä sekä vaatii aikaa ja kykyä muuttaa näkökulmaa päivittäisistä perustehtävistä pitkälle tulevaisuuteen tähtääviin toimiin. Panoksemme on ollut kaikissa hankkeissa varsin suuri ja saanut kiitosta .

Sote- ja maakuntauudistus ei toteutunut aiotussa aikataulussa, joten sen kehittäminen saanee vaalien jälkeen uusia suuntaviivoja. Pelastustoimen kehittämishanke saatiin päätökseen ja työtä jatketaan nyt toimeenpanemalla uudistuksia. Uudenmaan pelastuslaitosten välinen yhteistyö, joka käynnistyi systemaattisena toimintana jo 1990 -luvulla, jatkuu entisellään, ja se palvelee maamme strategisesti tärkeimmän ja voimakkaasti muuttuvan alueen turvallisuuskehitystä javarautumista. Oman organisaatiomme uudistamisessa pääpaino on ollut pelastustoimen osaston uudelleen organisoinnissa, joka vastaa ydinpalveluidemme tuotannosta. Uudistuksen myötä siirryimme kolmesta palvelualueesta pelastusasemakohtaisiin alueisiin, jolla tavoitellaan parempaa asiakaslähtöisyyttä ja tehokkuutta.

Kaiken kehittämisen keskellä tehtiin pelastuslaitokselle ja Helsingin turvallisuudelle varsin vaikea päätös, kun sisäministeri päätti poistaa Pelastuskoulutamme virkatutkintojen opetusoikeuden. Päätöksen syyt eivät olleet vähäisessäkään määrin erinomaisesti toimivassa Pelastuskoulussamme, vaan Kuopiossa toimivan Pelastusopiston tarpeissa saada lisää toimintaa ja resursseja. Päätös on kuitenkin pääkaupungille ja sen turvallisuudelle erittäin merkittävä ja vaikeasti kompensoitavissa. Helsingin Pelastuskoulun pelastajatutkinto poikkeaa laajuudeltaan ja sisällöltään merkittävästi Pelastusopiston vastaavasta tutkinnosta, koska se sisältää ensihoitoon suuntautuneen lähihoitajan pätevyyden sekä pääkaupungin poikkeukselliset vaatimukset pelastus- ja ensihoitohenkilöstölle. Pelastuskoulu on ollut keskeinen tekijä henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden varmistamisessa sekä pelastuslaitoksen kehittämisessä. Tämän muutoksen vaikutusten hahmottamiseen ja hallintaan tulemme panostamaan merkittävästi jatkossa.

Vuosi 2018 jää historiankirjoihin Suomen mittaushistorian tähän asti lämpimimpänä kesänä. Helsingissä poikkeuksellinen helle kolminkertaisti maastopalot ja lisäsi myös ensihoidon tehtäviä. Vuonna 2017 oli taas poikkeuksellisen voimakkaita sateita ja vahingontorjuntatehtävät kasvoivat 82 prosenttia. Olemmekin viime vuosina voineet havaita poikkeuksellisten sääilmiöiden konkreettisen lisääntymisen, niin kotimaassa kuin maailmanlaajuisestikin. Ilmasto on muutoksessa ja edellyttää läpi yhteiskuntien menevää ja aina yksilöihin saakka ulottuvaa havahtumista sen ehkäisyyn ja torjuntaan sekä varautumisen kehittämiseen. Muutoksilla on merkittävät turvallisuusvaikutukset ja siksi pelastustoimen on tärkeää olla mukana hahmottamassa niiden vaikutuksia ja hallintakeinoja.

Toinen pelastustoimeen ja ensihoitopalveluihin vaikuttava megatrendi on väestössä tapahtuvat muutokset. Helsingissä voidaan selvästi jo nähdä kaupungistumisen, ikääntymisen ja monikulttuurisuuden vaikutuksia asiakkaiden ja potilaiden palvelutarpeisiin. Erityisesti ikääntymisessä tapahtuvat muutokset näkyvät selvästi

tehtävämäärien ja tehtävätyyppien kehityksessä. Ikääntyminen lisää vanhusväestön turvallisuuteen ja terveyteen liittyviä riskejä sekä edellyttää uusia hallintakeinoja, jossa keskeistä on toimialat ja sektorit ylittävä yhteistyö. Väestön voimakas kasvu ja monikulttuurisuuden lisääntyminen edellyttävät puolestaan erityisesti turvallisuuden huomioimista kaupunkisuunnittelussa ja kaavoituksessa sekä sosiaalisen eriytymisen ehkäisyä.

Kuten edellä on kuvattu, osoittautui vuosi 2018 varsin työntäyteiseksi sekä vaativaksi pelastuslaitokselle ja henkilöstöllemme. Hyvällä yhteistyöllä ja vahvalla asiantuntemuksellamme saavutimme kuitenkin kaikki keskeiset tavoitteemme, josta on ilo kiittää ennen kaikkea henkilöstöämme ja kumppaneitamme sekä kaikkia pääkaupungin turvallisuuden puolesta toimineita tahoja.

Hyvästä yhteistyöstä kiittäen

Simo Weckstén

pelastuskomentaja

Helsingin kaupungin pelastuslaitos – turvallisuutta ennalta ja apua juuri silloin kun tarvitaan

Helsingin kaupungin pelastuslaitos on yksi maamme 22 aluepelastuslaitoksesta ja vastaa pääkaupungin turvallisuudesta yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Palveluntuotannosta vastaa noin 680 asiantuntijan moniammatillinen henkilöstö. Pelastuslaitoksen toimintaa ohjaa ja valvoo pelastuslautakunta.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on onnettomuuksien ehkäisy, hätätilanteiden vaikutusten minimointi sekä varautuminen erilaisiin häiriötilanteisiin, suuronnettomuuksiin ja poikkeusoloihin. Pelastuslaitos tutkii ja kehittää toimintaansa asiakas- ja tulevaisuuslähtöisesti.

Perustehtävä

Pelastuslaitoksen perustehtävä on parantaa turvallisuutta sekä vähentää onnettomuuksia ja niiden vaikutuksia. Pelastuslaitos osallistaa ihmisiä, yrityksiä ja yhteisöjä omaoimisessa varautumisessa sekä suorittaa kiireelliset pelastus- ja ensihoitotehtävät. Pelastuslaitos on organisaatio, joka jatkaa toimintaansa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa sekä vastaa väestönsuojelusta Helsingissä.

Arvot

Toimintaamme ohjaavat pelastustoimen yhdessä määritellyt kansalliset arvot: inhimillisesti, ammatillisesti ja luotettavasti. Lisäksi toimintaamme ohjaavat Helsingin kaupunkikonsernin yhteiset arvot sekä ensihoidon arvot. Kolmesta eri näkökulmasta määritellyt arvot ovat keskenään ristiriidattomia, yhteensopivia ja toisiaan täydentäviä.

Visio

Visiomme on olla Suomen tuottavin pelastuslaitos. Parannamme turvallisuutta ehkäisemällä onnettomuuksia ja toimimalla tehokkaasti onnettomuustilanteiden aikana. Olemme pääkaupungin parasvaihtoehto ensihoitopalveluiden tuottamisessa. Varaudumme toimimaan vakavissa Helsingin ja yhteiskunnan turvallisuutta uhkaavissa tilanteissa. Toimimme vastuullisella tavalla.

Strategia

Pelastuslaitoksen strategiaohjelma noudattaa Helsingin kaupungin strategiaohjelmaa ja sisäministeriön laatiman vuoteen 2025 ulottuvan pelastustoimen strategian linjauksia.

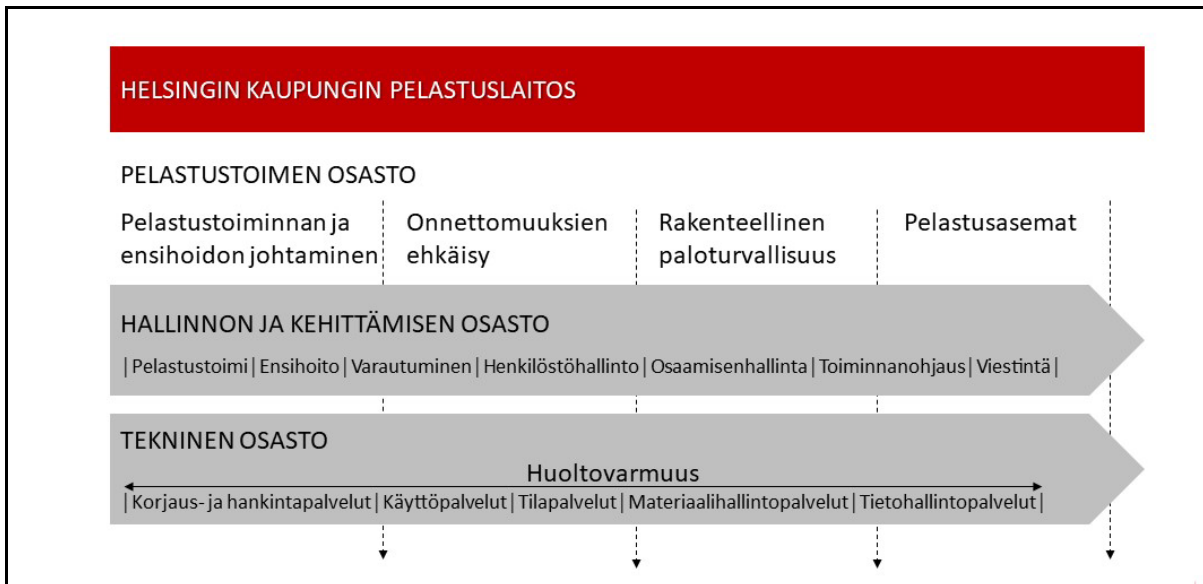
Organisaatio

Pelastuslaitoksen organisaatio on matriisimuotoinen, ja senjohtajana toimivuonna 2018 pelastuskomentaja Simo Weckstén. Organisaatiossa on kolme osastoa: pelastustoimen osasto, hallinto- ja kehittämisosasto sekä tekninen osasto.

Pelastustoimen osasto jakautuu edelleen kolmeen alueeseen, jotka tuottavat onnettomuuksien ehkäisyä, pelastustoiminnan, ensihoidon ja varautumisen palvelut. Pelastustoimen osasto a johti 1.1.-31.8.2018 pelastusjohtaja (va.) Jari Korkiamäki ja 1.9.2018 alkaen pelastusjohtaja Jani Pitkänen.

Hallinto- ja kehittämisosasto vastaa pelastustoimen sekä ensihoidon kehittämisestä ja ohjauksesta, tutkimustoiminnasta, osaamisenhallinnasta, viestinnästä, hallinto palveluista sekä johdon esikunta- ja kansliapalveluista. Hallinto- ja kehittämisosaston päällikkönä toimi vuonna 2018 hallintopäällikkö Henri Nordenswan.

Tekninen osasto vastaa teknisestä suunnittelusta, kalusto- ja materiaalihallinnosta, tietotekniikasta ja kiinteistötoimesta. Osastoa johti vuonna 2018 tekninen päällikkö Kari Virtanen.

Pelastuslautakunta vuonna 2018

Jäsenet	Henkilökohtaiset varajäsenet	Puolue
Puheenjohtaja Turkkila Matias	Angelvo-Riipinen Reetta	PS
Varapuheenjohtaja Pasterstein Dennis	Eklund Merja	Kok.
Kelo Jarmo	Leino Sari	Kok.
Aivio Sanna	Franckehaeuser Sebastian	Kok.
Malm Anja	Laitinen Ari	Vihr.
Timonen Hannu	Manninen Sini	Vihr.
Kuurne Juha	Ruotsalainen Merja	SDP
Alanen Outi	Korhonen Marko	Vas.
Landén Maria	Mattson Raimo	PS

Avaintietoja vuodelta 2018

Henkilöstö

Pelastuslaitoksen vakituisen henkilöstön määrä kasvoi tasaisesti vuoden 2018 aikana. Henkilöstömäärä oli vuoden lopussa jo 700. Kokonaisvaihtuvuus oli 31.12.2018 tilanteeseen verrattuna 28 henkilöä enemmän. Palkattomat poissaolot huomioiden pelastuslaitoksen käytettävissä oli vuonna 2018 keskimäärin 652 henkilötyövuotta.

Pelastuslaitokselta poislähteneiden henkilöiden määrässä ei tapahtunut muutoksia viime vuoteen verrattuna. Eläköityneiden ja muualle siirtyneiden henkilöiden tilalle rekrytoitiin muun muassa kaksi palomestaria ja viisi palotarkastajaa vakinaisiin ja määräaikaisiin vakansseihin. Lisäksi pelastustoimen osastolle palkattiin viisitoista palomies-ensihoitajaa uusiin virkoihin ja seitsemän ensihoitajaa vakinaisiin ja määräaikaisiin vakansseihin.

Pelastuskoulusta valmistui syksyllä 15 palomies -ensihoitajaa. Valmistuneet pelastajaoppilaat siirtyivät palomiehen virkoihin.

Henkilöstön työhyvinvointiin panostettiin pitämällä tulos- ja kehityskeskustelut lähes sataprosenttisesti. Operatiivisen osaston työn kuormittavuutta pyrittiin vähentämään uudella työaikarytmityskokeilulla, joka aloitettiin Malmin asemalla. Palomiesten työajasta sovittiin aikaisemmasta poikkeuslupamenettelystä poiketen paikallisella sopimuksella, johon sisältyi muun muassa ylityösäännön parantaminen henkilöstön näkökulmasta.

Vuonna 2018 nostettiin myös muita tärkeitä teemoja esille yhteiseen keskusteluun. Yksi niistä oli epäasiallisen käyttäytymisen ja häirinnän poistamisen hanke. Siinä korostettiin, ettei pelastuslaitoksella hyväksytä häirintää missään muodossa. Ohjelman tavoitteena oli henkilöstön ymmärryksen kasvu epäasiallisen käyttäytymisen ja häirinnän muodoista sekä parantaa henkilöstön puuttumiskynnystä mahdollisesti havaittuun häirintään. Työsuojeluvaltuutettu ja tasa-arvoyhteyshenkilö kiersivät kouluttamassa pelastusasemien kaikki vuorot, tukitoiminnot ja lisäksi koulutettiin laitoksen esimiehet käsittelemään esille tuotuja häirintä tapauksia.

Vuoden 2018 aikana pelastuslaitoksella sattui työtaturmia yhteensä 56 tapausta. Poissaolopäiviä näistä kertyi 990 päivää. Vuoteen 2017 verrattuna tapaturmia tapahtui 10 tapausta vähemmän.

Liikuntatapaturmia työtaturmista oli 10 tapausta, joista on kertynyt poissaolopäiviä yhteensä 332 päivää. Pisin yksittäinen liikuntatapaturmaan liittyvä poissaolo kesti 168 päivää. Liikuntatapaturmien määrässä tapahtui merkittävä väheneminen. Vuonna 2017 niitä kirjattiin 29 tapausta, joista poissaoloja kertyi tuolloin 379 päivää. Määrän pienenemiseen ehkä vaikuttavin tekijä oli joukkuepelien pelaamisen kieltäminen liikuntatunnin aikana toukokuulta lähtien niihin liittyvän korkean tapaturmariskin johdosta. Muihin työtehtäviin liittyviä tapaturmia sattui 46 tapausta. Näistä poissaoloja on kertynyt 658 päivää. Vuoteen 2107 verrattuna määrä oli yhdeksän tapausta suurempi. Suurin osa työtehtävätapaturmista kohdentuu ensihoidonpiirissä tapahtuviksi.

Työmatkatapaturmia on sattunut 11 kertaa ja niistä on kertynyt poissaolopäiviä yhteensä 193 päivää. Työmatkatapaturmien kaksi keskeisintä tekijää ovat talvikauden liukkaus sekä

kesäkaudella aktiivinen työmatkapyöräily. Työmatkoihin liittyvien tapaturmien määrä väheni 20 prosenttia vuoteen 2017 verrattuna.

Ammattitautitapausepäilyjä on vuoden kuluessa ollut yksi.

Ensihoitohenkilöstön kirjaamia uhka ja väkivaltatilanteita työsuojelupakkiin ilmoitettiin 73 ensihoitotapauksen kohdalla. Ilmiö nousi esiin myös Kurta10 -kyselyssä, jonka mukaan ensihoitohenkilöstön kokem a uhka ja väkivalta on lisääntynyt aiempiin vuosiin nähden. Sama tilanne on havaittu myös muissa suurissa pelastuslaitoksissa. Tilanteeseen reagoidaan uhkatilannekoulutuksella alkuvuonna 2019.

Pelastuslaitos palkitsi työntekijöitään hyvästä työsuoritukses ta. Kertapalkkioihin käytettiin 344 000 euroa, joka on noin 1,7 prosenttia vuotuisesta henkilöstön säännöllisen työajan palkkasummasta.

Lisätietoa pelastuslaitoksen henkilöstöstä on tilastoliitteen sivulla 2 .

Talous

Tilikausi 2018 onnistui jälleen taloudellisesti erinomaisesti. Määrärahaa käytettiin 52,3 miljoonaa euroa, mikä alitti budjetin 0,12 miljoonalla eurolla. Aineissa ja tarvikkeissa budjetti ylittyi noin 0,5 miljoonalla eurolla, mikä kompensoitiin palveluiden ostojen budjettialituksella. Tulot ylittivät talousarvion 2,07 miljoonalla eurolla. Yitys jakaantui tasaisesti kaikkiin laskutustuotteisiin. Taloudellinen liikkumavara mahdollisti koko henkilöstön palkitsemisen vuoden lopussa.

Pelastuslaitoksen bruttokäyttömenot ilman poistoja olivat 80,51 euroa per asukas. Menot jakautuvat pelastustoimen käyttömenoihin, 63,05 euroa, ja ensihoitopalveluun, 17,46 euroa. Pelastuslaitoksen ja samalla pelastustoimen nettomenot poistot mukaan lukien olivat 58,80 euroa. Ensihoitopalvelun pelastuslaitos järjestää omakustannusperiaatteella. Ensihoidon kokonaiskustannus ensivaste ja poistot mukaan lukien oli 18,81 euroa asukasta kohden.

Lisätietoa pelastuslaitoksen taloudesta on tilastoliitteen sivuilla 2-4.

Tavoitteiden saavuttaminen

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä omatoimisen varautumisen kehittämiseksi kuntalaisiin sekä alueella toimiviin tahoihin kohdistetaan turvallisuuteen ja onnettomuusriskien hallintaan liittyviä toimenpiteitä. Vuoden 2018 turvallisuuspistekertymätavoite on vähintään 8 600

Tavoite ei toteutunut. Tavoitteesta jäätiin 6 %. Ylitettiin kuitenkin hieman 2017 tavoite ja toteutuma. Noususuhdanteen myötä kiihtynyt yksityissektorin kysyntä on lisännyt huomattavasti henkilöstön vaihtuvuutta. Poistumaa ei kyetä korvaamaan uusrekrytoinneilla riittävän nopeasti. Vaikeantilanteen ennakoitaan jatkuvan vuonna 2019.

I-riskialueella pelastustoiminnan keskimääräinen lähtö- ja ajoaika kohteeseen ensimmäisellä 1+3 vahvuisella yksiköllä on enintään 6 minuuttia vähintään n 50 %:ssa tehtävistä.

Tavoite toteutui. Toteuma oli 53 %.

Ensihoidon tavoittamisviive on enintään 8 minuuttia vähintään 70 %:ssa kiireellisyysluokkien A ja B tehtävistä.

Tavoite ei toteutunut. Toteuma oli 68 %. Poikkeama johtuu kiireellisen ensihoidon runsaasta tehtävämäärästä suhteessa ensihoitoyksiköiden kapasiteettiin.

Muut toiminnalliset tavoitteet

Määräaikaisen valvonnan piirissä olevissa valvontakohteissa riskiluvun 3–5 saaneiden kohteiden osuus kaikista valvonnan piirissä olevista kohteista ei laske.

Tavoite toteutui. Tulos 89,4 % ylittää tavoitteen 2,2 prosenttiyksikköä.

Maallikoiden havaitsemista kammioväriäpotilaista selviytyy vähintään 32 %.

Tavoite toteutui. Toteuma oli 66 %.

Ensihoitoyksiköiden tehtäväsidonnaisuus ei nouse vuoteen 2017 verrattuna.

Tavoite toteutui. Kuljettavien yksiköiden tehtäväsidonnaisuus oli sama 50 % kuin viime vuonna. Johto - ja lääkäriyksikkö mukaan lukien sidonnaisuus pysyi ennallaan 46,0 prosentissa.

Varhaisen tuen (VATU)-menettelyt toteutuvat 100 %.

Tavoite ei toteutunut. Toteuma oli 82 prosenttia. Poikkeama johtuu työterveyshuollon ruuhkista ja esimiesten vaihtumisesta.

Täydennyskoulutuksen määrä on vähintään sama kuin vuonna 2017.

Tavoite toteutui. Tavoite ylittyi 6 prosentilla .

Pelastustoimialueen alueellisen pelastusliiton sekä sopimuspalokunnat tuottavat onnettomuuksien ehkäisyyn ja omatoimiseen varautumiseen liittyviä palveluja kuntalaisille enemmän kuin vuonna 2017.

Tavoite toteutui. Tavoite ylittyi 12 prosenttia.

Tutkimustoiminta

Pelastuslaitoksen päätöksenteko, toiminnan suunnittelu ja kehittäminen perustuvat tutkittuun tietoon.

Tutkimustoiminnan tehtävänä Helsingin pelastuslaitoksella on tuottaa ja koostaa tutkittua tietoa päätöksenteon, toiminnan suunnittelun ja kehittämisen tarpeisiin. Pohjana tehtävällä tutkimustyöllä ovat sisäministeriön hyväksymät pelastustoimen valtakunnalliset tutkimuslinjaukset ja toisaalta laitoksen omien toimintojen tietotarpeet. Tutkimukset ja selvitykset pureutuvat esimerkiksi toimintaympäristön riskien ja pelastuslaitoksen riskienhallinnan vaikuttavuuden arviointiin sekä toisaalta myös tutkimusmenetelmien arviointiin ja kehittämiseen.

Keskeisin tutkimustoiminnon tehtävä pelastuslaitoksella on vastata riskianalyysin tekemisestä ja palvelutasopäätöksen valmistelusta. Pelastuslain mukaan pelastustoimella tulee olla toimintaympäristön riskeistä ajantasainen kuva, jonka perusteella mitoitettava palvelutaso määritellään palvelutasopäätöksessä.

Uudenmaan pelastuslaitosten yhteinen riskianalyysi

Helsingin pelastuslaitos aloitti vuonna 2018 yhteistyössä Uudenmaan maakunnan pelastuslaitosten kanssa yhteisen riskianalyysin valmistelun. Riskianalyysiä on tehty ensimmäistä kertaa yhteistyössä neljän pelastuslaitoksen kesken, joiden toimintaympäristöissä on suuria eroja. Riskianalyysin valmistelu jatkuu vuonna 2019 ja se tähtää yhtenäisin perustein tehtävän palvelutasopäätöksen mahdollistamiseen.

Myös valtakunnalliseen riskianalyysin kehittämiseen osallistuminen on aktiivista. Helsingin pelastuslaitos on ollut edustettuna pelastustoimen uudistushankkeen kansallisessa riskianalyysiryhmässä, jonka virallinen toimikausi päättyi vuoden 2018 lopussa. Kansallista kehitystyötä jossakin muodossa tullaan kuitenkin jatkamaan. Riskianalyysiryhmän tavoitteena on ollut yhtenäistää riskianalyysin tekemistä pelastuslaitoksissa ja tässä myös Uudellamaalla tehtävä yhteinen riskianalyysityö on keskeisessä roolissa.

Yhteistyötä Suomen rajojen sisällä ja ulkopuolella

Laitoksen ulkopuolella tehtävä yhteistyö nähdään Helsingin pelastuslaitoksella tärkeäksi osaksi tutkimustyötä. Helsingin pelastuslaitos osallistuu syksyllä 2018 alkaneeseen Pelastusopiston tutkimushankkeeseen, joka tarkastelee mobiilipelien soveltuvuutta alakoululaisten turvallisuuskasvatukseen. Hankkeessa on tavoitteena valmistella pelipilotti yhteistyössä lasten kanssa sekä pureutua turvallisuuskasvatuksen vaikuttavuuden arvioinnin problematiikkaan. Hankkeen kuulumisia voi seurata sosiaalisessa mediassa hashtagilla #mobituv. Hanke päättyy vuoden 2019 lopussa.

Suomen rajojen ulkopuolella Helsingin pelastuslaitos on pilotoinut pohjoismaisten suurten kaupunkien pelastustointien kanssa toiminnan tunnuslukuja vertailevaa tutkimusta. Tavoitteena on tarkastella syväluotaavasti eroja pelastuslaitosten raportointikäytännöissä ja tiedolla johtamisessa ja pyrkiä löytämään tunnuslukuja, joiden perusteella toiminnan kustannustehokkuutta ja vaikutuksia voitaisiin paremmin vertailla.

Valvontatyö sekä turvallisuusviestintä ja -koulutus

Pelastuslaitos suorittaa valvontaa ja tuottaa erilaisia asiantuntijapalveluita sekä turvallisuusviestintää ja -koulutusta yritysten ja organisaatioiden omatoimisen varautumisen tueksi.

Tehtäväkenttä muodostuu muun muassa palotarkastuksista, asuintalojen valvonnasta, kemikaalivalvonnasta, yleisötapahtumien valvonnasta sekä rakenteellisen paloturvallisuuden neuvonnasta jaohjauksesta. Turvallisuuskoulutusta annetaan kurssimuotoisesti ja turvallisuusviestintää tehdään niin tapahtumissa kuin sosiaalisessa mediassa. Toiminnan suunnittelun ja kehittämisen tueksi tehdään riskianalyysejä ja palontutkintaa. Vuonna 2018 valvontaa ja turvallisuusviestintää ja -koulutusta kehitettiin tiiviisti yhdessä muiden Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa.

Valvontatyötä tehtiin vuonna 2018 valvontasuunnitelman mukaisesti ja turvallisuusviestintää ja -koulutusta annettiin erillisen viestintäsuunnitelman mukaisesti. Vuonna 2018 tehtiin yhteensä 969 määräaikaista palotarkastusta ja 920 muuta valvontakäyntiä. Jälkitarkastuksia tehtiin 145 ja dokumenttijälkivalvontaa 1 076 kappaletta. Valvontaa sekä asiantuntijapalveluita tehtiin yhteensä 7 050 kappaletta. Valvonnallisia ja viestinnällisiä toimenpiteitä tehtiin yhteensä 8 017 kappaletta.

Yleisötapahtumien ja tilapäismajoitusten valvonta

Vilkas tapahtumavuosi näkyi pelastuslaitoksen suorittamassa yleisötapahtumien valvonnassa, vaikka vuoden aikana ei Helsingissä järjestetty erityisen suuria tai muuten poikkeavia tapahtumia. Poikkeuksellisen kuivat sääolot vaikuttivat kesällä myös tapahtumien järjestämiseen muun muassa siten, että avotulen ja ilotulitteiden käyttöä jouduttiin rajoittamaan. Vuoden aikana pelastuslaitos oli mukana Helsingin kaupungin eri tahojen vetämissä hankkeissa uusien tapahtuma-alueiden kartoittamiseksi, uusien tapahtumakonseptien luomiseksi sekä tapahtuma-alueiden kehittämiseksi. Samoin pelastuslaitos osallistui valtakunnalliseen yleisötapahtumien valvonnan kehittämistyöhön.

Valvottujen yleisötapahtumien lukumäärä pysyi aiempien vuosien tasolla. Yleisötapahtumiin ja tilapäismajoituksiin liittyviä valvontatoimenpiteitä tehtiin vuoden aikana yhteensä 852 kappaletta, joista yleisötapahtuman pelastussuunnitelman tarkastuksia oli 599 kappaletta, tapahtumien tarkastuksia 58 kappaletta ja tilapäismajoituskohteiden tarkastuksia 16 kappaletta. Erilaisia tapahtumiin ja tilapäismajoituksiin liittyviä ilmoituksia, kuten tilapäismajoitusilmoituksia, kemikaali-ilmoituksia sekä tehosteiden ja ilotulitteiden käyttöilmoituksia, käsiteltiin 149 kappaletta. Tämän lisäksi annettiin lausuntoja muille viranomaisille, osallistuttiin tapahtumien järjestämiseen liittyviin neuvotteluihin sekä annettiin muuta ohjausta, neuvontaa ja koulutusta niin tapahtuman järjestäjille kuin sidosryhmille.

Rakenteellinen paloturvallisuus – useita rakennushankkeita päätökseen vuoden aikana

Helsingissä valmistui vuoden 2018 aikana useita merkittäviä rakennushankkeita. Muun muassa Länsimetro, Kalasataman Redi ja kirjastorakennus Oodi avasivat ovensa. Valmistuneiden hankkeiden lisäksi käynnissä on lukuisia monimuotoisia hankkeita, kuten Pasilan Tripla, Pisararata, suunnitteilla oleva Helsinki–Tallinna-tunneli-hanke ja Olympiastadionin remontti. Rakentamisen neuvontaa ohjaava asetus rakennusten

paloturvallisuudesta uudistui 2018 ja vaati uusien tulkintojen löytämistä yhteistyötahojen kanssa.

Vuoden aikana tehtiin 991 erilaista rakenteellisen paloturvallisuuden neuvontaan liittyvää toimenpidettä, joista 330 oli erilaisia rakennus- ja käyttöönottovaiheeseen liittyviä erityisiä palotarkastuksia. Tämän lisäksi annettiin neuvontaa suunnittelijoille, rakentajille, kaavoittajalle ja rakennusvalvonnalle sekä tarkastettiin erilaisia asiakirjoja ja suunnitelmia.

Paloriskiasuntojen valvonta - kumppanuusverkoston hankkeen myötä kohti yhteneviä käytäntöjä

Pelastuslaitos vastaanotti vuonna 2018 asumiseen liittyviä onnettomuusriskejä -ilmoituksia 131 kappaletta. Tehtyjen ilmoitusten perusteella tehtiin asuntojen palotarkastuksia ja annettiin neuvontaa eritahoille, kuten eri viranomaisille ja taloyhtiöiden edustajille.

Vuoden aikana käynnistyi pelastuslaitosten kumppanuusverkoston valtakunnallinen hanke, jonka tavoitteena on luoda yhtenäiset käytännöt ja toimintatavat paloriskiasuntoja koskevien ilmoitusten käsittelyyn valtakunnallisesti. Hankkeen myötä yhteistyö erityisesti Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa tiivistyi ja erilaisia työskentelykokouksia pidettiin useita. Valtakunnallinen hanke ja toimintamallien yhtenäistäminen jatkuvat vuonna 2019.

Turvallisuusviestintä – lapsista ja nuorista turvallisuusosaajia

Pelastuslaitoksen turvallisuusviestintä ja -koulutus keskittyy onnettomuuksien ehkäisyyn sekä riskeihin varautumiseen ja toimintaan erilaisissa hätätilanteissa.

Turvallisuusviestintää ja -koulutusta annettiin vuoden aikana yhteensä 35 777 henkilölle.

Vuonna 2018 jatkettiin lapsille ja nuorille suunnattavan turvallisuusviestinnän aktiivista kehittämistä. Päivähoitohenkilökuntaa koulutettiin Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa toteutettavassa Turvallisuuskumppanuus -pilottihankkeessa. Päiväkotien ja koulujen henkilökunnalle järjestettiin heille räätälöityjä paloturvallisuuskoulutuksia. Lisäksi peruskoulun 4. luokan asemavierailuja lisättiin. Syyslukukaudella mukana toteutuksessa oli viisi pelastusasemaa ja noin 30 palomiestä. 8 luokkalaisten NouHätä! -kampanja tavoitti jälleen valtaosan helsinkiläisistä yläkouluista. Pelastuslaitoksen turvallisuuskoulutusta tai -neuvontaa sai lähes 10 400 alle kouluikäistä tai peruskouluikäistä lasta ja nuorta ja yli 1 100 päivähoiton tai oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluvaa.

Hoitolaitosten henkilökuntaa koulutettiin vuoden aikana runsaasti osana Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialan sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kanssa toteutettavia turvallisuuskumppanuuksia. Pelastuslaitoksen turvallisuuskoulutusta sai yli 4 100 hoitolaitosten henkilökuntaan kuuluvaa. Vuonna 2018 jatkettiin myös aiempia koulutuskumppanuuksia, pidettiin kaikille avoimia turvallisuuskoulutuksia ja toteutettiin pyydettyjä koulutuksia erityisesti sellaisille organisaatioille, joilla on vastuullaan lapsia, vanhuksia tai toimintakyvyltään rajoittuneita henkilöitä. Pelastuslaitos osallistui alueelliseen ja valtakunnalliseen turvallisuusviestinnän kehitystyöhön erilaistentyöryhmien ja hankkeiden kautta.

Palomuseossa järjestettiin turvallisuusviestintää sisältäviä vierailuja erilaisille ryhmille. Yhteensä museossa vieraili lähes 4 000 henkilöä tutustumassa Helsingin pelastustoimen historiaan ja saamassa turvallisuustietoa. Vuosittain 12.6 järjestettävä Helsinki -päivän avoimien ovien tapahtuma keräsi yli 8 000 vierailijaa pelastusasemille ja palomuseoon.

Vaarallisten aineiden ja kemikaalien valvonta – kansallista ja pääkaupunkiseudun yhteistyötä

Pelastuslaitos valvoi vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia yhteistyössä TUKES:n kanssa yhteistarkastuksilla vuonna 2018. Pelastuslaitos teki yhteistarkastuksia myös ympäristötarkastajien kanssa ja käsitteli kiinteistöjen öljysäiliöiden tarkastustodistuksia. Pelastuslaitoksen kemikaalitiimi vastasi lisäksi useisiin lausuntopyyntöihin koskien esimerkiksi teollisuuskohteiden rakentamista ja lainsäädännön muutoksia. Aikaisemmista vuosista poiketen vuonna 2018 tehtiin myös laajamittainen teemavalvonta liittyen kauppojen kemikaaliensäilytykseen. Teemavalvonnan tarkastukset suoritettiin yhteistyössä palomestarien ja palotarkastajien kesken.

Pelastuslaitoksen asiantuntija osallistui useisiin sekä kansallisiin että pääkaupunkiseudun pelastuslaitosten yhteisiin työryhmiin. Työryhmiä olivat muun muassa jakeluasemastandardin päivitys -, nestekaasuasetuksen muutos - sekä nestekaasuvarastoinnin suojaetäisyyden määrittely -työryhmät. Työryhmien lisäksi pelastuslaitokselta osallistui asiantuntija Työ - ja elinkeinoministeriön alaisen turvallisuustekniikan neuvottelukunnan prosessi - sekä räjähdejaoston toimintaan. Pelastustoimen sisäisten työryhmien tarkoituksena on liitännäistä palvelutuotantoa.

Pelastuslaitos käsitteli vuoden aikana 156 kappaletta kemikaali-ilmoituksia. Vuoden aikana merkittävä osa valvonnasta kohdistui jakeluasemiin. Näiden tarkastusten yhteydessä päivitettiin kemikaalitietoja ja tallennettiin ajantasaiset tiedot pelastustoimen tietojärjestelmään.

Nuohous - nuohousuudistus etenee

Helsinki luopui piirinuohousjärjestelmästä ja siirtyi vuoden 2018 alusta alkaen sopimusperusteiseen nuohousjärjestelmään. Helsingissä on toiminut muutoksen jälkeen Nuohousalan Keskusliiton mukaan kuusi yksityistä nuohousalan yrittäjää. Pelastuslaitos on jatkanut nuohousvalvontaa ja vastaanottanut nuohoojien vikailmoituksia sekä kehittänyt uusia toimintamalleja. Nuohouslausuntojen määrä on 29. Määrä väheni vuonna 2018 piirinuohousjärjestelmästä luopumisen jälkeen noin puoleen aiempien vuosien lausuntomäärästä.

Vuoden 2018 valmistauduttiin myös tulevaan nuohousuudistukseen. Nuohousuudistus ei tuo muutoksia pelastusviranomaisen toimivaltaan antaa korjausmääräyksiä ja valvoa niiden toteuttamista. Oleellisimpana muutoksena pelastuslaitokselta poistuu velvoite huolehtia nuohouspalvelujen järjestämisestä alueellaan, eli koko maassa siirytään piirinuohousjärjestelmästä nuohouspalvelujen vapaaseen tarjontaan. Rakennuksen omistajan ja haltijan velvoite huolehtia tulisijojen ja savuhormien säännöllisestä nuohouksesta säilyy entisenä, samoin nuohouksen määrävälit. Nuohoojalle jää edelleen velvoite ilmoittaa pelastuslaitokselle havaitsemistaan tulisijoissa tai savuhormeissa olevista vakavista vioista ja puutteista, jotka tulisijaa käytettäessä voivat aiheuttaa tulipalon vaaraa.

Palon- ja onnettomuudentutkinta

Vuonna 2018 pelastuslaitos osallistui Palontutkinta 2020 -työryhmän ohjaamaan teematutkintaan, jossa tutkittiin tapahtuneita keittiöpaloja puolen vuoden ajan. Palontutkinta 2020 -työryhmä julkaisee teematutkinnasta raportin vuoden 2019 aikana. Palontutkintatiimi tutki myös Helsingissä sattuneita roska -astioiden ja roskakatosten tulipaloja asuintalojen valvonnan kehittämiseksi.

Tupakointi oli yleisin syytymissyy vuodel 2018 tulipaloissa, joissa tapahtui vakavia henkilövahinkoja. Tupakoinnista lähtenyt tulipalo katsotaan tuottamukselliseksi teoksi, johon liittyy keskeisestihuolimattomuutta tai varomattomuutta tulenkäsittelyssä. Tupakoinnin arvioitiin olevan syytymissyy neljässä palokuolemassa viidestä. Kaikki paloissa kuolleet olivat eläkeikäisiä, 6288-vuotiaita, yksin asuvia ihmisiä. Palokuolleista kolme oli miehiä ja kaksi naisia. Palokuolleista kolme oli liikuntarajoitteisia. Neljäs tä vakavan loukkaantumisen aiheuttaneesta tulipalosta kolme oli sellaisia, joiden syytymissyy oli tupakointi. Tulipaloissa vakavasti loukkaantuneet olivat palokuolleita nuorempia, 28 -51-vuotiaita. Vakavasti loukkaantuneista kolme oli naisia ja yksi mies.

Paloilmoittimien valvonta – erheellisten palo ilmoitusten määrän kasvu saatu hallintaan

Pelastuslaitos jatkoi panostusta erheellisten palo ilmoitusten vähentämiseen valvonnallisin ja ohjauksellisin keinoin. Automaattisilla palo ilmoittimilla on suojattu Helsingissä yli 2000 kiinteistöä ja vuonna 2018 otettiin käyttöön 40 uutta palo ilmoitinta. Uudis- ja korjausrakentamisen myötä kohteisiin asennetaan entistä laajempia palo ilmoitinjärjestelmiä. Erheellisten palo ilmoitinhälytysten määrä on kokonaisuutena kasvussa, mutta ongelmakohteissa hälytysten määrää saatiin neuvonnalla ja valvonnalla vähennettyä. Useissa kohteissa ollaan myös entistä kiinnostuneempia vähentämään erheellisiä palo ilmoituksia omatoimisesti.

Erheellisten hälytysten vähentäminen yhteistyössä kohteen kanssa on tärkeää, sillä erheellisestä tehtävää suorittava yksikkö on pois senhetkisestä hälytysvalmiudesta. Tärkeimpänä erheellisten palo ilmoitusten vähentämisen keinona käytettiin erheellisistä palo ilmoituksista lähetettäviä korjauskehotuksia ja laskuja. Erheellisistä palo ilmoituksista laskuttaminen perustuu lakiin ja sillä katetaan hälytyksestä aiheutuneet kulut. Korjauskehotuksia lähetettiin 330 kiinteistöön ja yli tuhat erheellistä palo ilmoitintehtävää laskutettiin.

Poistumisturvallisuus selvitysten käsittely

Helsingissä on noin 320 hoitolaitosta sekä palvelu- ja tukiasumisen kohdetta, joiden on lain mukaan laadittava poistumisturvallisuus selvitys. Pelastuslaitos arvioi poistumisturvallisuus selvitykset ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin esimerkiksi järjestämällä kohteessa poistumiskokeen tai edellyttämällä asiakasta poistumisturvallisuuden tarkempaan suunnitteluun.

Vuonna 2018 pelastuslaitos arvioi yhteensä 69 kohteen poistumisturvallisuuden. Vuoden aikana käynnistettiin uusi poistumisharjoituksiin liittyvä toimintamalli, jossa pelastuslaitos tekee kohteeseen palotarkastuksen, antaa henkilökunnalle turvallisuus koulutusta sekä suunnittelee ja toteuttaa pelastusharjoituksen yhteistyössä kohteen kanssa. Pelastuslaitoksen toiminnan lisäksi harjoituksissa harjoitellaan henkilökunnan oikeanlaista ja turvallista toimintaa hätätilanteissa.

Lisätietoa valvonnasta sekä turvallisuusviestinnästä ja -koulutuksesta on tilastoliitteen sivuilla 5-8.

Asuintalojen valvonta

Helsingin pelastuslaitoksella on toteutettu asuintalojen valvontaa osallistavan itsearviointimenetelmän avulla vuodesta 2014 lähtien. Menetelmän kehitystyössä tavoitteena on ollut vahvistaa viranomaisen, asukkaiden ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteistyötä asumisen turvallisuuden ylläpitämiseksi ja parantamisessa. Tämän lisäksi tavoitteena on ollut auttaa taloyhtiöiden vastuuhenkilöitä ymmärtämään omat vastuunsa ja velvoitteensa sekä varmistamaan lakisääteisten velvoitteiden toteutumisesta.

Osallistavassa menetelmässä taloyhtiöiden vastuuhenkilöt arvioivat ja raportoivat pelastuslaitokselle oman kiinteistönsä turvallisuustilanteen sähköisen itsearviointilomakkeen avulla. Tarvittaessa taloyhtiöt voivat pyytää pelastuslaitoksen kouluttamaa sopimuspalokunnan edustajaa auttamaan arvioinnissa.

Pelastusviranomainen käy itsearvioinnin läpi ja antaa tarvittaessa sen perusteella neuvontaa tai korjausmääräyksiä turvallisuuden parantamiseksi. Osaan taloyhtiöistä tehdään pelastusviranomaisen toimesta myös pistokoevalvontaa vastausten oikeellisuuden varmistamiseksi ja prosessin edelleen kehittämiseksi.

Vuonna 2018 asuintalojen valvonnan painopisteenä oli vuosien 2014-2017 aikana valvottujen asuinalueiden jälkivalvonta. Tällä haluttiin varmistua siitä, että tarvittavat korjaustoimenpiteet on tehty ja turvallisuudesta on huolehdittu myös korjausten toteuttamisen jälkeen. Jälkivalvontaa ja palotarkastuksia toteutettiin vuonna 2018 yhteensä 545 taloyhtiössä. Uusina valvottavina alueina kertomusvuonna olivat Jätkäsaari, Pihlajamäki, Pihlajisto, Pohjois-Haaga, Puotila ja Santahamina. Niissä valvontaa kohdennettiin yhteensä 350 taloyhtiöön ja niiden yhteensä 717 asuintaloon. Vuoden 2018 loppuun mennessä itsearvioinnin oli tehnyt 69% taloyhtiöistä. Niihin taloyhtiöihin, jotka eivät toteuta itsearviointia, tehdään maastullinen palotarkastus vuoden 2019 aikana.

Keskeisiä havaintoja vuoden 2018 valvonnassa

Pelastussuunnittelun merkitys osana asumisturvallisuutta ymmärrettiin taloyhtiöissä hyvin. Itsearvioinnin toteuttaneista taloyhtiöistä 95% oli laatinut niiltä vaadittavan pelastussuunnitelman. Myös suunnitelmien jatkuvasta ylläpidosta ja ajantasaisuudesta oli huolehdittu suuressa osassa taloyhtiöistä, esimerkiksi tarkastamalla ja päivittämällä pelastussuunnitelmaa itsearviointiprosessin yhteydessä. Pelastussuunnitelmas ta oli yleensä myös tiedotettu kaikille asukkaille. Sen sijaan liiketilojen toiminnanharjoittajille ja palveluita taloyhtiölle tuottaville tahoille, kuten huoltoyhtiöille tiedottamista turvallisuuteen liittyvissä asioissa tulisi kiinnittää enemmän huomiota.

Tyypillisiä puutteita havaittiin muun muassa pelastustien merkinnässä. Taloyhtiöistä 16 prosenttia ilmoitti, että kiinteistössä on pelastustie merkitty, vaikka pelastustietä ei oltu määritetty rakennusluvassa. Toisaalta 9 prosenttia taloyhtiöistä puuttu i rakennusluvassa määritetyn pelastustien merkintä. Pelastustien merkitsemis väärin tai merkitsemättä jättäminen voi hätätilanteessa aiheuttaa vakavaa haittaa tai vaaraa pelastustoimien toteuttamiselle ja on siksi hyvin merkityksellinen asia. Myös muissa merkinnöissä, kuten sähköpääkeskuksen, pääsulkujen ja ilmastoinnin pysäytyksessä oli puutteita.

Varsin yleinen ongelma asuintaloissa on tavaran säilyttäminen porrashuoneissa (8%), kellareiden ja ullakoiden käytävillä (13%) sekä teknisissä tiloissa (20%). Väestönsuojien kunnossapidossa havaittiin myös puutteita. Erityisesti suojan tiiveyskoe oli laiminlyöty

useassa kohteessa ja toteutettu viimeisen kymmenen vuoden aikana vain 55 prosentissa itsearvioinnin tehneissä taloyhtiöissä.

Haastavinta taloyhtiöille vaikutti olevan rakennuksen palo -osastointiin ja teknisiin laitteisiin liittyvien seikkojen arviointi. Näihin liittyvät käsitteet ovat asukkaille usein epäselviä ja niistä johtuvia virhetulkintoja havaittiin jonkin verran. Näihin liittyvää neuvontaa ja muuta viestintää sekä opasmateriaalia onkin tarkoitus lisätä taloyhtiöille ja asukkaille.

Asuintalojen valvontaa kehitettiin aktiivisesti vuonna 2018 uudistamalla itsearviointilomake ja itsearvioinnin toteuttamista tukevat oppaat. Yhtenä uutena toimenpiteenä itsearviointiin lisättiin taloyhtiön velvoite määrittellä havaittujen puutteiden korjaamisen ajankohdat. Tämä tukee osaltaan taloyhtiön asumisturvallisuudesta huolehtimista ja kiinteistön kunnossapitoa sekä toiminnan ja talouden suunnittelua. Monissa itsearvioinneissa raportoitiinkin jo nyt suunnitellut toimenpiteet ja aikataulut asioiden kuntoon saattamiseksi. Tämä tukee myös osaltaan pelastusviranomaisen mahdollisuuksia valvoa ja tukea asuintalojen turvallisuutta.

Pelastustoiminta

Pelastustoiminnan palveluihin kuuluvat onnettomuuksien ehkäisytehtävien ja öljyntorjunnan lisäksi pelastustoimen erilaisten onnettomuustehtävien laaja-alainen hoitaminen. Onnettomuustehtävät voivat olla esimerkiksi tulipaloja, liikenneonnettomuuksia, ihmisten pelastamista ja vaarallisten aineiden onnettomuuksia sekä erilaisia yhteistyöviranomaisille annettuja virka-aputehtäviä.

Pelastustoimintaa tuotetaan Helsingin kaupungin tarpeisiinseitsemältä jatkuvasti avoinna olevalta pelastusasemalta. Niiden lisäksi on kesäkaudella valmius myös Suomenlinnan pelastusasemalla.

Pelastustoiminnan tehtäviä oli vuonna 2018 yhteensä 9 583. Tehtävämäärä kasvoi edellisvuoteen verrattuna 129tehtävällä. Työllistävien onnettomuustyyppi oli edellisvuosien mukaan automaattisen paloilmoittimen tarkastus-/varmistustehtävät, joita oli 2 412 kappaletta. Toiseksi yleisin tehtävätyyppi oli muut tarkistus-/varmistustehtävät, 1 113 kappaletta, ja kolmanneksi yleisin eläimen pelastustehtävät, 1 081 kappaletta. Tulipaloja oli hieman edellisvuotta enemmän, yhteensä 910. Tulipaloista rakennuspalojen määrä (86) laski huomattavasti suhteessa vuoteen 2017 (119), ja vastaavasti kuivakasa kasvatti maastopalojen määrän (255) yli kolminkertaiseksi vuoteen 2017 verrattuna. Tulipaloissa menehtyi vuonna 2018 viisi henkilöä.

Onnettomuuksien ehkäisyn ja pelastustoiminnan yhteistyön kehittämiseksi vuonna 2018 jalkautettiin poistumisturvallisuusselvitystä vaativiin kohteisiin (POTS) suunnitellut ja kohdennetut toimenpiteet. Ns. POTS-toiminnossa pelastuslaitos valitsee yli 300 POTS-kohteen joukosta kohteet, joiden kanssa sovitaan pelastuslaitoksen tutustumisesta kohteeseen ja sen erityispiirteisiin ja -tarpeisiin. Tarvittaessa kohteessa suoritetaan palotarkastus ja annetaan henkilöstölle turvallisuuskoulutusta, sekä lopuksi pienimuotoinen pelastusharjoitus, jossa kohde pääsee harjoittelemaan onnettomuustilanteen aikaista toimintaa yhdessä pelastuslaitoksen kanssa. Tämä konsepti on otettu erittäin hyvin POTS-kohteiden osalta vastaan, ja toimintaa jatketaan ja kehitetään vuoden 2019 aikana. POTS-toiminto yhteen sovittaa onnettomuuksien ehkäisytyn, turvallisuusviestinnän- ja koulutuksen sekä operatiivisen toiminnan. Tavoitteena on toteuttaa 14 tapahtumaa vuoden aikana, kaksi jokaisella pelastusaseman vastuualueella.

Pelastustoimen osastolla muutoksia

Pelastustoimen osastolla tapahtui vuonna 2018 henkilömuutoksia ja samalla organisaatiota muutettiin. Syyskuussa pelastustoimen osaston päällikkönä aloitti pelastusjohtaja Jani Pitkänen, ja hänen alaisuuteen rekrytoitiin pelastuspäällikön rinnalle kolme palopäällikköä. Aluepäälliköiden tehtävänimikkeestä ja -kuvasta luovuttiin, ja se muutettiin kansallisesti tunnetumpaan palopäällikönimikkeeseen. Samalla entinen aluejärjestelmä lopetettiin ja siirryttiin tuottamaan tasavertaista palvelua koko kaupungille. Palopäälliköiden tehtävävastuut kohdentuvat palvelutuotannon johtamiseen pelastusasemien alueilla sekä muihin pelastustoimen osastoa ja pelastuslaitosta sekä sidosryhmiä palveleviin vastuihin. Pelastuspäällikön tehtäväkuva keskittyy operatiivisen pelastustoiminnan johtamiseen, ja erijohtamistasojen osaamisenhallintaa sekä pelastustoimen osaston käytännön tehtäväkenttään.

Pelastustoimen osastolle rekrytoitiin lisäksi kaksi uutta johtavaa palotarkastajaa sekä uutena tehtävänä johtava turvallisuuskouluttaja. Johtavat palotarkastajat toimivat palotarkastajien lähiesimiehinä ja vastaavat valvontatoiminnan ja onnettomuuksien ehkäisyn eri toimintojen palveluntuotannosta. Johtavan turvallisuuskouluttajan tehtävänä on toimia turvallisuuskouluttajien lähiesimiehenä ja vastata turvallisuuskoulutuksen suunnittelusta, seurannasta ja raportoinnista yhteistyössä valvonnan suunnittelun kanssa. Myös palomestareiden toimenkuvaa uudistettiin, minkä yhteydessä luovuttiin vuoropalomestari-järjestelmästä.

Useita yhteistyöharjoituksia

Vuoden 2018 aikana toteutettiin useita viranomaisyhteistyö- ja sidosryhmä- sekä ulkoisen pelastussuunnitelman vaatimiharjoituksia. Lisäsviranomaisyhteistyötä tehtiin erilaisten yhteisten toimintasuunnitelmien parissa kuin myös erilaisissa hälytystehtävissä niin maalla kuin merellä. Viranomaisyhteistyön huipennus oli Yhdysvaltain ja Venäjän presidenttien valtiovierailu kesken parhaan lomakauden, kahden viikon varoitusajalla. Pelastustoimen sekä ensihoidon osalta järjestelyt sujuivat poikkeamitta, ja henkilöstöä saatiin riittävästi töihin vierailun vaatimiin erityistehtäviin. Pelastuslaitos suoriutui tehtävästään ammattimaisesti ja kiitettävästi, jota edesauttoi henkilöstömme erinomainen venymiskyky erittäin kireällä aikataululla.

Lisätietoa pelastustoiminnasta on tilastoliitteen sivuilla 9-17.

Ensihoito

Pääkaupungin ensihoitopalvelu toteutetaan yhteistoimintasopimuksen mukaisesti pelastuslaitoksen ja järjestämisvastuussa olevan Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) HYKS Akuutin kanssa.

Vuonna 2018 ensihoitohälytysten kasvu hidastui edellisvuosiin verrattuna . Tehtävien kokonaismäärä oli 61 857 tehtävää. Kasvu edellisvuoteen oli 374 hälytystä, eli noin prosentin verran. Vuonna 2018 yhden vuorokauden aikana ensihoitoyksiköt saivat noin 169 hälytystä.

Pelastusyksiköitä käytettiin korkeariskisissä ensihoitotehtävissä ensihoitoyksiköiden ohella 926 kertaa tehtävissä, joissa niiden arvioitiin olevan ensihoitoyksikköä nopeammin potilaan luona tai tuovan lisäresursseja hoitoon. Ensivastehälytysten tehtävämäärä kasvoi 30 tehtävällä edellisvuoteen verrattuna.

Ensihoitohälytyksissä suurin tehtäväryhmä oli peruselintoimintojen häiriöt, joita ovat elottomuus, tajuttomuus, hengitysvaikeus, rintakipu ja aivohalvaus. Nämä muodostivat 38 prosenttia kaikista ensihoitohälytyksistä. Suurin yksittäinen tehtävätyyppi oli kaatuminen, 14,9 prosenttia.

Resursseja lisättiin

Maaliskuussa 2018 pelastuslaitoksen ensihoitopalvelun resursseja lisättiin 12 tunnin ensihoitoyksiköllä (EHE 1342). Yksikön käyttöönotto toi tarvittavaa lisävalmiutta Käpylän pelastusaseman alueelle. Yksikön valmiusajaksi määräytyi klo 9.00-21.00, jolloin alueen päivittäisten ensihoitotehtävien määrät ovat suurimmillaan . Lisäksi vuoden aikana laitokselle rekrytoitiin 10 uutta ensihoitajaa. Pelastuslaitoksella oli vuoden 2018 aikana noin 200 harjoittelijaa ja tutustujaa eri oppilaitoksista sekä yhteistyötahoilta. Ulkomaisia tutustujia oli Sveitsistä, Australiasta, Saksasta, Kanadasta, Puolasta ja Norjasta.

Ensihoitopalvelu huolehti henkilöstön osaamisenhallinnasta osallistumalla tutkintokoulutuksen antamiseen sekä täydennyskouluttamalla henkilöstöä. Ensihoidon ydinprosessit auditoitiin vuoden 2018 aikana.

Ensihoidon hoidolliset tulokset edelleen kansainvälistä kärkeä. Ensihoidon suuronnettomuusvalmiuksia kehitettiin koko HYKS-alueella yhteistyössä HUS:n kanssa. Vuoden aikana järjestettiin suuronnettomuus karttajarjoitus (ETS) , johon osallistui myös Meilahden ja Töölön sairaalat. Pelastuslaitos osallistui myös HUS laatu- ja potilasturvallisuustyöryhmän ensihoidon laadun ja potilasturvallisuuden kehittämiseen sekä Pätiijä-hankeeseen, jossa tavoitteena on parantaa kotihoidon ja palvelutalojen osaamista hätätilanteissa.

Yhdysvaltojen ja Venäjän presidenttien huippukokous Helsingissä 15.-17.7.2018 aiheutti tarpeen ensihoitopalvelun lisäresursointiin huippukokouksen ajaksi. Resursseja nostettiin kaupungin yleiseen valmiuteen, huippukokoukseen osallistuvia delegaatteja varten sekä esikuntatoimintaan. Huippukokouksen edellyttämät valmistelut saatiin tehtyä nopealla aikataululla yhteistyössä HUS Akuutti ensihoito Helsingin ja Helsingin poliisinkanssa. Tapahtuma osoitti, että viranomaisyhteistyö Helsingissä on kiitettävällä tasolla .

13 uutta ambulanssia

Vuoden 2017 aikana käynnistynyt hanke ambulanssien uusimiseksi saatiin päätökseen kesäkuussa 2018. Profile Oy toimitti pelastuslaitokselle 13 Mercedes-Benz Sprinter -ambulanssia. Henkilöstö oli vahvasti mukana suunnittelemassa ambulanssien rakenteita, jotta ne vastaisivat mahdollisimman hyvin ensihoitopalvelun tarpeisiin. Viime vuosina ympäri maailmaa tapahtuneet terrori- ja joukkoväkivaltateot asettivat ensihoitopalvelulle tarpeen tarkastella varautumista suuren ulkoisen verenvuodon tyrehdyttämiseen tarvittavien ensihoitovälineiden osalta. Yhteistyössä HUS Akuutti ensihoito Helsingin kanssa kaikki ambulanssit ja pelastusyksiköt varustettiin ns. vuotoseteillä, joiden tehtävänä on parantaa ensihoitopalvelun toimintakykyä kaikkien massiivisesti vertavuotavien potilaiden hoidossa – etenkin tilanteissa, joissa potilaita on samanaikaisesti useita.

Lisätietoa pelastuslaitoksen ensihoidosta on tilastoliitteen sivuilla 18-21.

Varautuminen

Pelastuslaitos johtaa ja yhteen sovittaa pelastustoimintaan varautumisen ja siitä muodostuvan sidosryhmien toimintavalmiuden vakaviin Helsingin turvallisuutta uhkaaviin tilanteisiin. Tällä tarkoitetaan valmiutta suojata ja pelastaa ihmisiä, omaisuutta sekä ympäristöä vakavissa häiriötilanteissa ja sotilaallisen voimankäytön muodostamassa väestönsuojelutilanteessa.

Poikkeusoloihin ja väestönsuojeluun varautumista pelastuslaitoksessa k oordinoi varautumisen toiminto. Vuoden 2018 keskeisimmät suunnitelmapäivitykset oli vat kaupungin väestönsuojeluorganisaatiota ja järjestelyjä koskevan suojelusuu nnitelman sekä pelastuslaitoksen oman valmiussuunnitteluprosessin uudelleenorganisointi.

Valtakunnalliset ja Etelä-Suomen alueelliset maanpuolustuskurssit olivat perinteiseen tapaan pelastuslaitoksen vieraana ja luentoja pidettiin yhteensä neljälle valtakunnalliselle ja yhdelle alueelliselle maanpuolustuskurssille. Muita Helsingin pelastustoimen varautumiseen liittyviä luentoja ja vierailuja toteutettiin tarpeen ja pyyntöjen mukaisesti sidosryhmien edustajille ja ulkomaalaisille vieraille vuoden aikana. Vuoden 2018 aikana etenkin kalliosuojat olivat edelleen laajan kiinnostuksen kohteena. Vuoden aikana järjestettiin tutustumiskäyntejä väestönsuojaamisen yleisiin järjestelyihin eri viranomais- ja julkissektorin toimijoille sekä myös ulkomaiselle medialle.

Vuonna 2016 toimintansa aloittanut sopimuspalokuntien toiminnanohjauksen varautumisen työryhmä kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa. Työryhmän keskeinen tehtävä oli saattaa loppuun sopimuspalokuntien henkilöstön varaaminen pelastuslaitoksen käyttöön sotilaallisesta reservistä. Tämän lisäksi on kehitetty sopimuspalokuntien valmiussuunnittelua.

Pelastuslaitos osallistui edellisten vuosien tapaan asiantuntijana kaavoituksen valmisteluun sekä kalliosuojarakennus- ja -perusparannushankkeiden suunnitteluun ja toteuttamiseen Helsingissä. Varautumisen toiminto osallistui myös pelastuslaitosten kumppanuusverkoston työskentelyyn sekä yhteistyöhön Helsingin kaupunginkanslian turvallisuus- ja valmiusyksikön kanssa.

Väestönsuojeluun liittyviä taustaselvityksiä tehtiin sisäministeriölle, kaupungin eri viranomaisille ja yksityisille rakentajille. Edellisvuosien tapaan annettiin myös asuintalojen sekä yritysten ja laitosten omatoimiseen varautumiseen liittyvää asiakasneuvontaa.

Helsingin pelastuslaitoksen väestönsuojelumuseo oli vuoden 2018 aikana avoinna yleisölle lauantaisin. Säännöllisten aukiolojen lisäksi museolla järjestettiin tilattuja esittelykierroksia ja koulutustilaisuuksia. Museon aukiolosta, opastoinnasta, tilatuista esittelykierroksista ja koulutustoiminnasta vastasivat Helsingin Väestönsuojeluyhdistyksen vapaaehtoiset jäsenet yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

Osaamisenhallinta

Jatkuva muutos toimintaympäristössä näkyy pelastusalallakin kaikilla työn eri osa-alueilla. Muutoksessa ja kehittämisessä on kysymys ihmisten oppimisesta. Helsingin pelastuslaitoksella oppiminen on kiinnitetty työyhteisön kulttuuriin ja toimintatapoihin. Pelastuskoulu, päivittäinen työvuorokoulutus, yhteinen työ ja sen tekemisen pohtiminen luovat osaamisen kehittämiseksi suotuisan ympäristön.

Pelastuskoulussa oli toimintavuoden 2018 aikana virkatutkintokoulutuksessa 3 pelastajakurssia (kurssit 40, 41 sekä 42) ja alipäälystökurssi 9. Koulutettavapäiviä virkatutkintokoulutuksesta kertyi vuoden aikana yhteensä 6 800 päivää.

Osaamiskeskus jatkoi laitoksen lääkintäyksikön ja Stadin ammattiopiston kanssa vuoden 2011 ensihoitoasetuksen mukaisen valmistuvien pelastajien jatkokoulutuksen järjestämistä. Oppisopimusmuotoisessa koulutuksessa Pelastuskoulusta valmistuvat palomies-sairaankuljettajat pätevoityivät noin vuodessa ensihoitoon suuntautuneiksi lähihoitajiksi. Syyskuussa 2018 jo seitsemäs oppisopimusmuotoinen ryhmä aloitti lähihoitajakoulutuksen.

Turvallisuusviestinnällä parempaan turvallisuuskulttuuriin

Onnettomuuksien ehkäisy on keskeinen osa laitoksen strategiaa. Turvallisuusviestintä tähtää onnettomuuksien ehkäisyyn ennakolta ja Osaamiskeskus ohjaa laitoksen turvallisuusviestintätöitä. Tavoitteena on, että ihmiset ja yhteisöt osaavat ympäristöissään ja toiminnoissaan ehkäistä tulipaloja ja muita onnettomuuksia. Tarkoituksena on luoda työntekijöille oikeaasenne ja edellytykset turvalliseen toimintaan.

Vuonna 2017 aloitettua pilotointia 4-luokkalaisille suunnatusta asemavierailukonseptista jatkettiin keväällä 2018. Toimintamallissa opetetaan peruskoulujen opetussuunnitelman mukaisia turvallisuustaitoja pelastusasemalla. Toimintamalli otettiin laajempaan käyttöön syksyllä viidellä pelastusasemalla. Toimintaan on koulutettu palomiehiä joka työvuorosta ja opetusta on vuoden 2018 aikana saanut 134 luokkaa ja yhteensä 2 454 oppilasta.

Varautuminen häiriötilanteisiin ja suuronnettomuuksiin

Varautumiskoulutusta annettiin sekä Pelastuskoulun virkatutkintokursseille että Helsingin virastojen ja laitosten henkilöstölle, Helsingissä sijaitsevien valtion yhteistoiminta virastojen henkilöstölle sekä sopimuskumppaneille. Helsingin kaupungin hallintouudistus sekä maakuntauudistus aiheuttivat varautumiskoulutukseen keskeytyksen syyskaudella, joten painopistettä suunnattiin turvallisuuskouluksiin, ulos tarjottavaan varautumisen koulutukseen ja varautumisen suunnittelutehtäviin. Vuonna 2018 suojelusuunnitelmaan tehdyn uudistuksen mukaisesti Helsingin väestönsuojeluorganisaation koulutustarpeet kartoitettiin. Suojelupiirien ja -lohkojen henkilöstön koulutus saatiin päätökseen ja uusi koulutussuunnittelu aloitettiin yhteistyössä turvallisuus- ja valmiusyksikön sekä toimialojen kanssa.

Pelastuskoulun varautumisen opetuksella on ratkaisevan tärkeä rooli kaupungin henkilöstön koulutuksessa, joka koskee lakisääteisten poikkeusolojen tehtävien hoitamista. Varautumisen opetus räätälöidään alueen erityisvaatimusten ja piirteiden mukaisesti. Vuonna 2019 jatketaan koulutusresurssin suuntaamista operatiivisten johtokeskusten avustavan henkilöstön sekä toiminnallisten muodostelmien koulutukseen,

lisäksi tarjotaan väestönsuojelukoulutusta Uudenmaan alueen väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstölle.

Osaamiskeskus koordinoi ja ohjasi vuoden 2018 aikana myös kaupungin sopimuspalokuntien ja Helsingin Pelastusliiton järjestämää turvallisuusviestinnän toimintaa. Turvallisuuspisteitä näistä kertyi yhteensä 903,5 kpl.

Pelastuslaitoksen henkilökunnan täydennyskoulutus

Osaamiskeskuksella on kokonaisvastuu pelastuslaitoksen täydennyskoulutustoiminnan koordinoinnista. Osaamiskeskuksen tehtäviin kuuluvat koulutussuunnittelu, hallinnointi, koulutuspalveluiden tuottaminen sekä hankinta ja toiminnan ohjaaminen, seuranta sekä näihin liittyvien raportointien tuottaminen. Osaamiskeskus vastaa myös Helsingin sopimuspalokuntien osaamisen hallinnasta.

Toimintavuoden 2018 painopisteenä oli koulutuksen ohjaamis- ja seuraamisprosessien jalkauttaminen ja kehittäminen. Painopiste toiminnassa on ollut toimintamallien kehittämisessä.

Osaamiskeskuksen tuottaman työvuorokoulutuksen ulkopuolisen täydennyskoulutustoiminnan kokonaislaajuus 2017 oli 2 450 koulutettavapäivää.

- Pelastustoiminta: 1 067 koulutettavapäivää
- Ensihoito: 926 koulutettavapäivää
- Onnettomuuksien ehkäisy : 457 koulutettavapäivää

Osaamiskeskus on ohjannut myös pelastustoimen osaston henkilöstön vuorokoulutusta osana täydennyskoulutustapahtumaa. Vuosittaisten koulutettavatapahtumien määrä on noin 25 000.

Pelastuslaitoksen harjoitusalueella, joka toimii osana Osaamiskeskusta, järjestettiin vuonna 2018 pelastusalan harjoituksia yhteensä 1 852 koulutettavapäivän verran.

Kehittäminen ja asiantuntijatoiminta

Toimintavuoden 2018 aikana alan valtakunnalliset toimijat ja alan järjestöt esittivät lukuisia kutsuja koulun henkilöstölle liittyen koulutukselliseen asiantuntijatoimintaan. Kutsuihin pyrittiin pääsääntöisesti vastaamaan positiivisesti ja näin myös koroostamaan Helsingin pelastuslaitoksen ja sen Osaamiskeskuksen mainetta alansa eturivin osajina.

Viestintä

Viestintä on keskeinen osa pelastuslaitoksen toimintaa ja kaikkia sen palveluita. Se tukee osaltaan perustehtävän ja tavoitteiden toteuttamista arvojen mukaisella tavalla. Viestinnän keskeisenä tavoitteena on vahvistaa turvallisuutta, johon se pyrkii parantamalla eri toimijoiden riskitietoisuutta, onnettomuuksien ja tapaturmien ehkäisyä, varautumista sekä osaamista toimia oikein erilaisissa hätätilanteissa. Viestintä pyrkii osaltaan tukemaan pelastuslaitoksen toimivuutta hyvänä työyhteisönä sekä parantamaan toiminnan vaikuttavuutta ja tuottavuutta.

Vuonna 2018 pelastuslaitoksen ulkoista viestintää kuvaavat tunnusluvut jatkoivat suotuisaa kehittymistä. Pelastuslaitoksen näkyvyys mediassa kasvoi 26 prosenttia ja sosiaalisen median seuraajamäärät kasvoivat Twitterissä 28 prosenttia, Facebookissa 2,3 prosenttia ja Instagramissa 94 prosenttia. Pelastuslaitos noteerattiin myös pelastustoimen ainoana toimijana Suomi Twitter -vaikuttajalistalla.

Sisällöllisesti ulkoisessa viestinnässä on pyritty aktiiviseen kommunikointiin ja vuorovaikutukseen kaikissa niissä aiheissa, joilla on vaikutusta kansalaisten ja yhteiskunnan turvallisuuteen. Keskeisiä teemoja vuonna 2018 olivat kansalaisten turvallisuuteen vaikuttavat aiheet, kuten erilaisista onnettomuusriskeistä ja niiden hallinnasta kertominen. Poikkeuksellisen lämpimästä kesästä johtuen maastopalojen ehkäisyyn ja vaikutuksiin liittyvä viestintä oli keskeisessä roolissa.

Pelastuslaitoksen sisäisessä viestinnässä keskeisenä aiheena olivat monella eri tasolla tapahtuneen toiminnan kehittämisen aiheet. Sisäistä viestintää toteutettiin pääasiassa intranetin ja pelastuslaitoksen henkilöstölehden Palopostin välityksellä sekä johdon, osastojen ja toimintojen sisäisellä viestinnällä. Henkilöstön viestintävalmiuksia kehitettiin viestintäkoulutuksella, joka kohdennettiin palomestarien ja palotarkastajien perehdyttämiseen.

Tekniset toiminnot

Pelastuslaitoksen toimintaa tuetaan teknisillä tukitoiminnoilla.

Pelastuslaitoksen tekninen osasto vastaa laaja-alaisesti erilaisista teknisistä palveluista, kuten teknisistä laitehankinnoista ja niiden kunnossapidosta. Teknisen osaston palveluita ovat tietotekniikka- ja telepalvelut, elektroniikkahuolto, huoltovarmuus - ja materiaali- ja ajoneuvojen korjauspalvelut, pelastuslaitoksen hallinnassa olevien kiinteistöjen käyttö- ja kunnossapitotyöt, rakennuttaminen sekä tilojen vuokraus ja isännöinti.

Pelastuslaitoksen kiinteistöhuollon piiriin kuului vuonna 2018 yhteensä 8 pelastusasemaa, Osaamiskeskus, öljyntorjuntavarikko, 3 meriasemaa sekä 50 väestönsuojaa.

Keskuspelastusaseman viemärikorjauksen hankesuunnitelma hyväksyttiin maaliskuussa 2018 ja sen toteutussuunnittelu on käynnissä. Keskuspelastusaseman sisäilmaongelmien takia käynnistetty lattiapinnoitteiden vaihtotyö valmistui marraskuussa 2018 ja väestötiloihin siirretty henkilöstö muutti takaisinkeskuspelastusasemalle.

Kosteusvaurioista kärsineen Malmin pelastusaseman korvaaminen lentokenttäalueella sijaitsevalla, Rajavartiostolta vapautuneella tilalla edistyi vuoden aikana. Tilan peruskorjauksesta pelastuslaitoksen käyttöön valmistui päivitetty hankesuunnitelma joulukuussa 2018. Pelastusasemalla vielä olevien toimintojen siirtoa lisäväestötiloihin selvitettiin vuoden aikana usean vaihtoehdon pohjalta.

Nervanderinkadun väestönsuojan varavoimajärjestelmän uusimisen toteutussuunnitelmat valmistuivat syksyllä 2018. Nykyisten väestönsuojien toimivuutta testattiin vuoden 2018 aikana säännöllisesti, tiiveyskokeita tehtiin seitsemän kappaletta. Pelastusasemilla ja väestönsuojissa toteutettiin useita perusparannustoimia, kuten kaukolämpöjärjestelmien, ilmanvaihtokoneiden ja sprinklerilaitteistojen uusimisia.

Vuoden 2018 aikana toteutettiin useita energiasäästö-hankkeita. Mellunmäen ja Herttoniemen asemilla valaistus muutettiin liiketunnistusohjauksella toimiviksi led-järjestelmäksi ja ilmastointijärjestelmiä muutettiin. Mellunmäen asemalle rakennettiin aurinkosähköjärjestelmä, ja se mahdollistaa huomattavan energiansäästön.

Uusia ajoneuvoja käyttöön

Vuonna 2018 otettiin käyttöön paljon uusia ajoneuvoja. Vuoden aikana otettiin käyttöön muun muassa 13 uutta ambulanssia, nostolava -auto ja keskusvaraston käyttöön hankittu hybridikalustokuorma-auto. Öljyntorjuntakalustoa täydennettiin vuodenaikanakahdella B-luokan öljyntorjunnan työveneellä. Muun irtaimen osalta tehtiin tarpeellisia varustetäydennyksiä ja korvaushankintoja.

Pelastuslaitoksen tietohallintoyksikkö osallistui vuonna 2018 operatiivisten johtamistilojen sekä -keskusten suunnitteluun ja toteuttamiseen. Tavoitteena on täyttää pelastustoimen kansalliset vaatimukset ja varautua turvallisuusverkon (TUVE) toimintaympäristön käyttöönottoon. Pelastuslaitoksen tietoturvaan liittyvien mekanismien arviointia ja vahvistamista sekä EU:n tietosuojasetuksen vaatimusten toteuttamista tehtiin osana kaupunkikokonaisuutta. Tietohallintoyksikkö osallistui myös sisäministeriön johtamaan

ICT-muutoshankeohjelmaan sekä Uudenmaan liiton johdolla tehtävään Uudenmaan maakunnan ICT -hankeohjelmaan.

Lisätietoja pelastuslaitoksen tekniikasta on tilastoliitteen sivulla 22.

Ympäristönsuojelu

Helsingin pelastuslaitoksen yhtenä strategisena tavoitteena on olla entistäkin vastuullisempi toimija. Pelastuslaitos ottaa toiminnassaan huomioon ympäristönsuojelun osa-alueohjelmia laitoksen perustehtävästä lähtien. Pelastuslaitos huolehtii pelastustoimen valvontatehtävistä, pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä ja öljyntorjunnasta.

Pelastuslaitoksen ympäristöön kohdistuvat tavoitteet voidaan jakaa kolmeen eri osaan - alueeseen:

1. Onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen turvallisuusviestinnän ja -koulutuksen sekä valvontatoiminnan avulla.

2. Pelastustoiminta, jolla suojataan ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa. Pelastustoiminnalla rajoitetaan onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lievennetään onnettomuuksien seurauksia. Toiminta perustuu pelastuslakiin.

3. Ympäristöasioiden huomioiminen laitoksen materiaali-, kiinteistö- sekä muissa päivittäisissä toiminnoissa.

Pelastuslaitos vaikuttaa ympäristönsuojeluun kaikkein eniten onnettomuuksien ehkäisyn ja pelastustoiminnan kautta. Näissä toiminnoissa keskeisessä asemassa on vaarallisten kemikaalien aiheuttamien terveys- ja ympäristöhaittojen ehkäisy ja torjunta. Pelastuslaitos suorittaa kemikaalivalvontaa onnettomuuksien ehkäisytyön valvontasuunnitelman mukaisesti. Kemikaalivalvonnan tarkoituksena on ehkäistä ja torjua vaarallisten kemikaalien sekä räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja.

Valvontatoimenpiteitä olivat vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavien kohteiden kemikaalipäätökset ja tarkastukset, ilotulitemyyntipisteiden tarkastukset, nestekaasukohteiden käyttöönottotarkastukset, maanalaisten polttoaine- tai kemikaalisäiliöiden tarkastusten valvonta sekä öljylämmityslaitteistojen tarkastukset. Tarkastusten lisäksi kemikaaleihin liittyviin valvontatoimenpiteisiin kuuluvat erilaiset lausunnot ja päätökset. Lisäksi pelastuslaitos osallistuu mahdollisuuksien mukaan vaarallisten kemikaalien laajamittaista varastointia ja käsittelyä harjoittavien tuotantolaitosten tarkastuksiin, jotka suorittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes.

Pelastuslaitoksella otettiin käyttöön kaksi B-luokan työvenettä, jotka ovat öljyntorjunnan käytössä 50-prosenttisesti. Ensisijaiset tehtävät ovat öljyntorjunnan ankkurointitehtävät, tavara- ja henkilökuljetukset sekä muu pelastustoiminta vesialueilla (50%).

Energiansäästötavoite saavutettiin

Pelastuslaitoksen omassa toiminnassa kiinnitettiin vuonna 2018 edellisvuosien tapaan huomiota laitoksen merkittävimpiin ympäristövaikutuksiin: energiankulutukseen, jätteisiin sekä hankintojen ympäristövaikutuksiin. Kiinteistöjen energiataloutta kehitettiin nylläpidon kehittämisellä ja kiinteistöautomaatiojärjestelmän seurannan avulla sekä korjaushankkeiden yhteydessä tehtävillä energiankulutuksen vähentämiseen tähtäävillä ratkaisulla.

Vuoden 2018 talousarviossa ollut pelastusasemien 2 prosentin energiansäästö tavoite toteutui. Mellunkylän pelastusasemalle asennettiin aurinkopaneelit. Hybridijakeluautossa kokeiltiin uusiutuvaa dieseliä polttoaineena. Laitoksen jätehuolto seurattiin suunnitelmallisesti. Jätejakeiden keräystä on laajennettu pelastusasemilla. Pelastuslaitoksen hankinnoissa pyrittiin valitsemaan ympäristömerkittyjä tuotteita kaupungin ja laitoksen hankintaohjeiden mukaisesti sekä hyödyntämään kaupungin kilpailuttamia toimittajia. Ekokompassi-ympäristöjärjestelmä on osittain käytössä. Ympäristöasioiden koordinointi on pelastuslaitoksella osa toiminnanohjausta.